

Internetové chatové servery jako dominantní způsob sociální interakce

Martina Crlová

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Martina CRLOVÁ

Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Téma práce: Internetové chatové servery jako dominantní způsob sociální interakce

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti psychologické a sociální

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvalitativního a kvantitativního výzkumu.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

KOHOUTEK, Rudolf a kol. Základy sociální komunikace. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 1998. 181 s. ISBN 80-7204-064-2.

KOSEK, Jiří; TRÍSKOVÁ, Lenka. Internet: první kroky českého uživatele. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. 116 s. ISBN 80-7169-730-3.

ŘEZNÍČEK, Petr. Internet pro studenty. 1. vyd. Praha: Computer Press, 2002. 92 s. ISBN 80-7226-538-5.

VÁGNEROVÁ, Marie; KLÉGROVÁ, Jarmila. Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008. 538 s. ISBN 978-80-246-1538-7.

VYBÍRAL, Zbyněk. Psychologie lidské komunikace. 1.vyd. Praha: Portál, 2000. 264 s. ISBN 80-7178-291-2.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eva Šalenová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

18. ledna 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

7. května 2010

Ve Zlíně dne 18. ledna 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 5.5.2010

..... Martina Čelová

¹⁾ Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

²⁾ Vysoká škola nevyjádřila zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynašely, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ve své bakalářské práci se budu zabývat chatováním na sociálních komunikačních serverech, které patří k nejoblíbenějším způsobům verbální komunikace zejména mezi dnešní mládeží. V dnešní době mobilních telefonů, internetu a jiných komunikačních zařízení můžeme pomocí internetu nebo svého mobilního telefonu komunikovat celé hodiny. Ve srovnání s televizí se práce s internetem jeví jako aktivita, nikoliv jako pasivní diváctví. Cílem práce je tedy zmapovat, kolik času tráví dospívající mládež připojením k sociálním serverům a provozují tzv. chatování neboli komunikaci s jinými lidmi prostřednictvím internetové sítě a jak velký mu přikládají význam. Praktická část je zaměřena na výzkum vztahu dospívajících k chatování, zkoumáním času tráveného na internetu. Práce se opírá o kvantitativní výzkum ve formě dotazníku a poznatky z literatury.

Klíčová slova: mládež, komunikace, Internet, volný čas, mezilidské vztahy, interakce

ABSTRACT

In my thesis I will deal with social chat for communication servers, which are among the most popular modes of verbal communication, especially among today's youth. Nowadays, mobile phones, Internet and other communication devices can use the Internet or your phone to communicate of many hours. Compared with television, the Internet appears to work as an activity, rather than as passive spectatorship. The main thing is how much time teenagers spend on social servers and operating a so-called chat or communicate with others via the network and how much importance he attached. The practical part deals with research related to chat adolescents, examining the time spendes especially in contact with the Internet. The structure of work is based on quantitative research with survey and knowledge of literature.

Keywords: youth, communication, Internet, leisure time, social relationship, interaction

Poděkování

Chci poděkovat paní magistře Evě Šalenové za její ochotu a vstřícnost při vedení této bakalářské práce. Děkuji za její poznámky a podněty, ale hlavně optimistický přístup a motivaci k mé bakalářské práci.

Dále chci poděkovat všem respondentům za účast v tomto výzkumu, protože bez nich by tato práce nevznikla.

OBSAH

ÚVOD	8
1 MÉDIA A JEJICH POSTAVENÍ VE SPOLEČNOSTI	10
1.1 INTERNET - DOMINANTA KOMUNIKACE DNEŠNÍ DOBY	11
1.2 CHAT A JEHO DĚLENÍ	12
1.3 LIDSKÁ KOMUNIKACE	13
1.4 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY KOMUNIKACE NA INTERNETU	14
2 SOCIÁLNÍ SÍTĚ	15
2.1 JEDNOTLIVÉ SOCIÁLNÍ SÍTĚ	17
2.1.1 Čím Se Liší Facebook Od Lidé.Cz Či Líbímseti?	18
3 KOMUNIKACE A VZTAHY NA INTERNETU	20
3.1 PODOBY A PROJEVY DISINHIBICE	22
3.2 SPECIFICKÉ RYSY KOMUNIKACE V PROSTŘEDÍ INTERNETU	23
3.3 KAM KRÁČÍ INTERNET?	26
4 NEBEZPEČÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	28
4.1 POČÍTAČOVÁ KRIMINALITA V ČESKÉ REPUBLICE	28
4.2 BEZPEČNOST INFORMACÍ NA INTERNETU	32
5 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VÝZKUMNÉ ČÁSTI PRÁCE	34
5.1 METODA VÝZKUMU	34
5.2 VÝZKUMNÝ VZOREK	35
5.3 METODY ZPRACOVÁNÍ DAT	35
5.4 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	36
6 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	37
6.1 ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU S OHLEDEM NA STANOVENÉ ZÁVĚRY	37
6.2 SHRNUTÍ	46
7 ZÁVĚR	47
8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
9 SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	50
10 SEZNAM PŘÍLOH	51
10.1 DOTAZNÍK	51
10.2 TABULKY	55

ÚVOD

"Ty ještě nemáš Facebook?" dotázala se mě spolužačka. Po dlouhém rozmýšlení jsem si všemi tolik populární profil založila. Od té doby na něm trávím hodiny času a s přáteli komentujeme fotky, zakládáme skupinové stránky, chatujeme, vyplňujeme různé kvízy a venčíme virtuální mazlíčky. Ale nepřipadá Vám, že je něco špatně? Odpovím za vás: ano. Do života a soukromí nám zasáhla virtuální realita.

Ve své bakalářské práci se budu zabývat chatováním na sociálních komunikačních serverech, které patří k nejoblíbenějším způsobům verbální komunikace zejména mezi dnešní mládeží.

Fenomén Internetu a všechny služby, které nabízí, využívají stále více především děti a dospívající. V posledním desetiletí je pro děti a mládež stejně důležitý jako televize nebo více důležitější. Když chtěl dříve člověk navázat sociální kontakt se svými známými a kamarády, musel za nimi zajít a nebo se stačilo vyklonit z okna. Vytrácí se i kouzlo dopisů a pohledů, které je nahrazováno formou elektronické pošty.

V dnešní době mobilních telefonů, internetu a jiných komunikačních zařízení můžeme pomocí internetu nebo svého mobilního telefonu komunikovat celé hodiny. Ve srovnání s televizí se práce s internetem jeví jako aktivita, nikoliv jako pasivní diváctví.

Mám dvanáctiletého bratra a nevím, zda je v pořádku, jestliže v jeho životě sehraává velkou úlohu počítač, nad kterým tráví mnoho času.

A je v pořádku, je-li skutečně skrze internet v kontaktu s celým světem? Nebo je naopak více osamocen? Díky internetu máme otevřené dveře do všech koutů světa, ale možná se nám zužuje prostor při interpersonální komunikaci.

Cílem práce je tedy zmapovat, kolik času tráví dospívající mládež připojením k sociálním serverům a provozují tzv. chatování neboli komunikaci s jinými lidmi prostřednictvím internetové sítě a jak velký mu přikládají význam.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MÉDIA A JEJICH POSTAVENÍ VE SPOLEČNOSTI

Pojem *média* rozhodně patří mezi nejpoužívanější pojmy současnosti. Máme tím na mysli především tisk, rozhlas, televizi popřípadě Internet. Obory, které se věnují různým projevům mezilidské, sociální komunikce, označujeme pojmem komunikační média. (Jirák, Kopplová 2003)

Typologie mezilidské komunikace podle Jana Jiráka a Barbory Kopplové:

- a) **Intrapersonální** (komunikace se sebou samým, např. při zpracování nového poznatku jedincem).
- b) **Interpersonální** (komunikce mezi dvěma až třemi lidmi)
- c) **Skupinová** (komunikace uvnitř nějaké ustálené skupiny, např. rodiny)
- d) **Meziskupinová** (komunikace mezi ustavenými skupinami, např. mezi třídami ve škole)
- e) **Institucionální / organizační** (komunikace v rámci politického procesu, uvnitř podnikatelského subjektu)
- f) **Celospolečenská** (komunikační procesy, jež jsou potenciálně dostupné všem příslušníkům určité společnosti – komunikace masových médií)

DeFleur a Ball-Rokeach (1996) se pokusili periodizovat vývoj lidské komunikace podle převažujícího způsobu komunikace podle převažujícího způsobu komunikace v daném období. Rozlišili pět základních etap vývoje lidské komunikace:

1. Epochu znamení a signálů
2. Epochu mluvení a jazyka
3. Epochu psaní
4. Epochu tisku
5. Epochu masové komunikace

Tyto epochy představují přidávání ke stávajícím komunikačním možnostem uživatelů. V každé následující epoše se v nejrůznější podobě uchovávají média z předcházejících epoch.

1.1 Internet - dominanta komunikace dnešní doby

Abychom lépe porozuměli oblasti týkající se komunikace na Internetu, musíme si nejprve přiblížit, co internet znamená a jaký nástroj umožňuje internetovou komunikaci.

Internet vznikl jako samostatné teritorium do jisté míry nezávisle na státu. Toto teritorium je z fyzického a vnějšího pohledu umístěno v území stávajícím – je umístěno v počítačích, serverech, které jsou někde umístěny, a které někdo vlastní. (Brečka a kol. 2009)

Pro Internet jsou nejdůležitější dva pojmy. Jedná se o slovo online a o slovo offline.

Podle slovníku Beneše a Michla (2009) je výraz online (připojen) stav, při kterém má uživatel připojen svůj počítač či jiné zařízení k síti Internet. Významy však charakterizují jedno společné – okamžitá dostupnost bez nejmenší časové prodlevy. Online je uživatel, který se právě nachází u osobního počítače, který je právě připojen do sítě Internet.

Pro uživatele, kteří komunikují v rámci internetové sítě, jsou důležité také další dva pojmy – server a webová stránka. Tyto pojmy jsou základním stavebním článkem internetové sítě a služby WWW (angl. zkratka pro world-wide-web neboli celosvětová pavučina). Podle Wikipedie se v češtině slovo web často používá nejen pro označení celosvětové sítě dokumentů, ale také pro označení jednotlivé soustavy dokumentů dostupných na tomtéž webovém serveru nebo na téže internetové doméně nejnižšího stupně (internetové stránce).

Dokumenty umístěné na počítačových serverech jsou adresovány pomocí URL (angl. zkratka pro univerzální lokátor zdrojů), jehož součástí je i doména a jméno počítače. Název naprosté většiny těchto serverů začíná zkratkou www, i když je možné používat libovolné jméno vyhovující pravidlům URL.

Server označuje počítač, který poskytuje různé služby dalším uživatelům Internetu. Tyto služby jsou ze serveru poskytovány přes webové stránky. Webová stránka pak zobrazuje informace, které jsou poskytovány v rámci služby WWW. Webové stránky je možné zobrazit pouze pomocí tzv. prohlížečů, jako jsou například Internet Explorer, Mozilla Firefox, Opera, MSN Explorer, Safari a další. Na mnohých webových stránkách jsou mimo jiné provozovány tzv. chaty.

1.2 Chat a jeho dělení

Pojem chat pochází z anglického originálu a znamená komunikace neboli „pokec“. Celá internetová síť skýtá nepřehledné množství různých chatů, které však mají mnohdy pouze společný základ a v mnohém se liší. Chat pomáhá lidem po celém světě lépe a rychleji komunikovat. Nedochází zde prakticky k žádné časové prodlevě mezi komunikací dvou nebo více lidí. Chat přes internet se dá svojí rychlostí srovnávat s komunikací osobní.

ICQ je program určený ke komunikaci dvou a více uživatelů. Každý uživatel ICQ sítě má jedinečné ICQ číslo, ke kterému může a nemusí připojit doplňující informace (záliby, věk, bydliště, jméno atd.).

ICQ je oblíben pro svou rychlost, stabilitu a rozšířenost. Kromě sítě ICQ existuje i řada dalších (MSN, Jabber, Google talk, AOL apod.) Pokud chce uživatel komunikovat s účastníky těchto sítí, musí se v nich bezplatně zaregistrovat. (Pospíšil, Závodná 2009)

Podle Pospíšila (2009) je nejznámějším webovým chatem v České republice tzv. xchat.cz a lidé.cz. Speciální webovým chatem je dnes velice rozšířený Facebook, který však neslouží pouze pro komunikaci, nýbrž má širokou škálu využití. Používá se zejména pro výměnu dat, účast v různých aplikacích, prohlídku fotografií či videí jiných uživatelů a mnoho dalších. Dle výzkumu, který provedl Hardyn (2009), se Facebook během roku 2008 rozšířil téměř do celého světa a v současné době má téměř 160 milionů uživatelů. Hardyn dále zmiňuje, že Facebook využívá i několik známých politických představitelů u nás i v zahraničí pro svoji politickou kampaň.

1.3 Lidská komunikace

Vymezení pojmu komunikace je velmi rozmanité. Definice podle moderních slovníků je např. „proudění informací z jednoho bodu směrem k druhému bodu“. Tato definice je však laickému chápání poněkud vzdálená. Vybíral (2000) definuje lidskou komunikaci jako „*předávání informací*“ nebo „*vzájemný kontakt*“. Dle stejného autora znamená slovo komunikace v původním znění z latinského jazyka „*vespolné účastnění (communicatio), činit něco společným nebo společně něco sdílet (communicare)*.“

Dle Vybírala (2000) jsou základními funkcemi komunikace:

1. **Informativní funkce** (informovat) – předat zprávu, doplnit jinou, „dát ve známost“, oznámit, prohlásit, atd.
2. **Instruktažní funkce** (instruovat) – navést, zasvětit, naučit, dát recept, atd.
3. **Persuasivní funkce** (přesvědčit) – získat někoho na svou stranu, zmanipulovat, ovlivnit, atd.
4. **Zábavní funkce** (pobavit) – rozveselit druhého, rozveselit sebe, rozptýlit, popovídat si, atd.

Snaha komunikovat s okolím je u každého jedince patrná již po narození. Liší se však ve své intenzitě, která je závislá na motivaci, kterou má každý jedinec jinou. Člověk, který ví, že jeho komunikační partner mluví pouze anglicky, zatímco on pouze česky, nemá velkou motivaci s ním komunikovat. (Vybíral, 2000)

Internetem umožňovaná a urychlovaná komunikace pomocí e-mailů (elektronických dopisů), chatů, ICQ, virtuálních diskuzních skupin, vytváření zájmových komunit, zapojování se do diskusí nebo rozšíření blogů – to vše má zjevný i méně zjevný psychologický dopad na každého, kdo těchto možností využívá. Kdo si zvykl používat internet ke komunikaci, jen těžko si umí představit, že by se ho dobrovolně vzdal. (Vybíral, 2005)

1.4 Psychologické aspekty komunikace na internetu

Ještě před dvaceti lety jsme jako prostředky komunikace hojně využívali například poštu, telefon a nebo fax. Internet jistě mimo jiné přinesl pro naši komunikaci mnoho nových možností a variant. Důležitá je anonymita všech uživatelů. Pokud si chceme založit svoji e-mailovou schránku na některém z internetových serverů, zadáváme při této registraci určité údaje, jenž zahrnují především jméno a příjmení, datum narození a bydliště.

Každý si může založit jednu a nebo více mailových schránek, uživatel nemusí zadat pravdivé údaje. Tyto skutečnosti nejsou předmětem dalšího zkoumání a nikdo je nebude ověřovat.

Podle Koubalíkové (2006) můžeme říci, že z hlediska teorií o pozitivním nebo negativním vlivu internetu je na každé teorii kousek pravdy.

Internet je zneužitelný jako každá lidská aktivita. Je také nejrychleji se rozvíjející médium, které se stává v řadě ohledů nejvýznamnějším nástrojem mezilidské komunikace. (Musil, 2007)

Internet je komunikační médium, jež reprezentuje novou, odlišnou epistemologii. Vliv internetu na lidskou komunikaci lze hodnotit jako obohacující nebo neblahý. Přesnější je však připustit ty i ony aspekty vlivu nového komunikačního prostředí (nového média a nové technologie) na člověka a věnovat se jejich psychologickým a sociálním rozměrům.

Využívání internetu má dopady na kvalitu řeči a myšlení (ochuzování a zužování slovní zásoby, zpragmaticnění projevu, anglikanismy, roztěkanost, úsečnost atd.), dopadá na životní styl.

Přínosem internetu je umožnění informační dostupnosti a prostupnosti, interaktivnost při výměně zpráv a rychlost při zprostředkování kontaktu. (Vybíral, 2005).

2 SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Sociální síť je společenské zřízení, kde se sdružují jednotlivci nebo organizace, kteří se navzájem ovlivňují. To ukáže cesty ve kterém jsou spojeni přes různé sociální vazby od příležitostné známosti k blízkým rodinným svazkům. (Hill a Dunbar, 2002).

Do sociálních sítí na internetu se zapojuje stále více lidí z celého světa. Například Facebook je fenoménem, který strhl pozornost už více než sta milionů uživatelů. Sdružuje kontakty z různých sociálních skupin, jako je například rodina, kolegové z práce, spolužáci, partner, přátelé, pracovní či obchodní kontakty apod.

Dle Pospíšila (2009) je sociální síť společenský prostor na internetu, který umožňuje uživatelům založit vlastní profil a komunikovat s ostatními uživateli. Dále nabízí různé možnosti interakce mezi uživateli – např. chaty, zprávy, e-maily, diskuzní skupiny apod. Sociální sítě spojují přátele, kamarády, spolužáky či kolegy z práce, ale také náhodné uživatele internetu.

Termín *sociální síť* je znám již z roku 1954, kdy jej použil J.A. Barnes. I když to zní podivně, historicky první sociální sítě tvořily skupiny lidí, které používaly klasické e-maily pro podporu svých sociálních vztahů. Stalo se tak v roce 1971 v den, kdy byl odeslán první vzkaz na vzdálený počítač. Prvními uživateli sociální sítě se stali „vojáci“ v síti Arpanet.

Využívání sociálních sítí můžeme chápat jako *specifickou část životního stylu*. Také například frekventované využívání mobilních telefonů s mnoha kontakty na přátele je jednoduchou sociální sítí.

Dnes pojem sociální síť znamená určité okolí člověka. Člověk je centrem sociální sítě, jeho známí jsou větve této sítě a vztahy mezi lidmi jsou vztahy v sociální síti. (Pospíšil, Závodná 2009)

Jednotlivé sociální sítě mohou být různé a řídit se vlastními pravidly. Následující vlastnosti jsou ale těmto sítím společné:

- Možnost vytváření vztahů mezi jednotlivými kontakty (je přítel/ není přítel).
- Mechanismus postupného odkrývání sítě, kdy vidíte pouze své kontakty (první úroveň) a jejich známé (druhá úroveň) a můžete prohledávat pouze v kontaktech do třetí úrovně.
- Způsob rozšiřování vlastní sítě tak, že požádáte své „existující“ známé o zprostředkování kontaktu k jejich známým.
- Hlavním způsobem komunikace je výměna textových zpráv. Jelikož se ale pocity těžko sdělují pomocí textu, objevují se znaky pomáhající emocionálně zabarvit sdělení – smajlík ☺ (smile – úsměv).
- Charakteristickou odlišností skupiny lidí trvale udržující nějaký vztah je i shromažďování sociální historie vztahů.
- Existuje zastoupení v podobě virtuální postavy, která nemusí nutně sdílet sociální status majitele: pohlaví, vzdělání atd. (Pospíšil, Závodná 2009)

Pospíšil (2009) klasifikoval sociální sítě:

- **podle jejich obsahu** (jednotlivě či v různých kombinacích: video, fotografie, osobní údaje apod.)
- **způsobu vzniku** (vytváření přímo uživateli, vytváření s podílem uživatelů)
- **způsobu propojení uživatelů a míry interaktivity** (off-line, individuální či kolektivní on-line přístup)
- **způsobu přístupu** (volně, autorizace s registrací, pouze pro povolený okruh osob)
- **použité technologie** (diskuzní skupiny, různě propojené a odkazované blogy, prostředí pro sdílení obsahu, virtuální reality aj.

2.1 Jednotlivé sociální sítě

Podle Jana Pospíšila a Lucie Sáry Závodné (2009) lze za nejznámější sociální sítě považovat např. **Facebook.com**, **MySpace.com**, **Hi5.com**, **Libimseti.cz** a další, možná i projekt **Spoluzaci.cz**.

Facebook je asi nejznámější, ale sociálních sítí s celosvětovou popularitou existuje samozřejmě daleko více. Některé jsou určené čistě pro sdílení informací a zábavu, jiné pomáhají hledat práci, případně sdružují členy určitého etnika nebo umělce profesionální i amatérské. (Handl, 2009)

Facebook.com je jedna z nejoblíbenějších sociálních sítí na světě. Založil ho Mark Zuckerberg při svém studiu na Harvardské univerzitě. Zpočátku byl Facebook určen pouze studentům Harvardu, později i ostatním univerzitám a od roku 2006 se otevřel všem. Počet uživatelů převýšil hodnotu 300 000 000 (stav ze září roku 2009) a každý den se registruje asi 200 000 nových uživatelů. V České republice je to již přes 280 000 uživatelů.

Pro používání Facebooku se musíte zaregistrovat. Poté stačí už jen přidávat si své přátele do svého profilu, komunikovat s nimi, sdílet fotografie, videa, psát vzkazy do jejich profilu, obchodovat s různými věcmi, plánovat akce, diskutovat na fórech, hrát hry apod. Od poloviny roku 2008 byl Facebook přeložen také do češtiny, což ulehčilo komunikaci lidem, kteří zrovna nemají jazykové vybavení.

MySpace (například) staví na nezávislé hudbě. Do budoucna budou televizní diváci moci komunikovat se svými známými v síti MySpace i přes svůj televizor přímo v průběhu sledování pořadů. Takovou integraci televize a internetu umožní nový společný projekt společností MySpace, Yahoo a Intel.

MySpace vyvinula **MySpace Widget**, což je miniaplikace, která udělá z obyčejné televize televizi sociální: diváci budou moci nejenom prohlížet fotky, ale i psát zprávy.

Portál **Libimseti.cz** je zaměřen především na oblast seznamování se s ostatními uživateli, nabízí také chat, horoskopy, i poslech internetového rádia se čtyřmi hudebními žánry. Hlavním úkolem portálu Libimseti je navazování mezilidských vztahů, popřípadě partnerských vztahů. (Pospíšil, Závodná 2009)

2.1.1 Čím se liší Facebook od Lidé.cz či Libímseti?

Portál Lupa.cz popisuje první dva české portály Facebook a Libímseti. Oba tyto portály jsou zaměřené spíše na vyhledávání partnerů – seznamování a flirtování. Facebook je oproti tomu naopak spíše zaměřený na udržení kontaktu s přáteli, kamarády a lidmi, s nimiž v kontaktu z nějakého důvodu chcete zůstat. Facebook umožní například být informován o změně kontaktů dotyčného nebo jednoduše uspořádat oslavu a udržet si přehled, kdo z pozvaných přijde. Také proti těm českým neumožňuje přímé chatování více lidí ve skupině, ale můžete jej používat jako náhradu instant messagingu a psát rovnou člověku, kterého vidíte online.

Přihlášení na Facebook je jednoduché, stačí vyplnit na úvodní stránce jméno, e-mail, heslo, pohlaví a datum narození. Poté může nový uživatel najít již zaregistrované přátele na Facebooku pomocí automatického prohledání mezi svými e-mailovými adresami. Dalším krokem je zadání střední a vysoké školy a zaměstnání. Následuje volba země, v tomto případě Česká republika.

Facebook sám o sobě pochopitelně žádnou přímou hrozbu nepředstavuje, není to žádná zákeřná aplikace, která se z nás snaží vylákat citlivá osobní data nebo číslo kreditní karty. Je to prostě médium optimalizované pro určitý druh obsahu. I když s těmi citlivými daty je tu jistá potíž. Facebook totiž činí jejich publikaci tak bezstarostně jednoduchou, že si možná ani vždycky nemusíme uvědomit, která z dat, jež o sobě Facebooku a jeho prostřednictvím také světu o sobě poskytujeme, jsou ta vhodná a která naopak kritická. (Wolf, 2009)

Problematická je ostatně již samotná „facebookovská“ terminologie. Vezměme si třeba už jen takové označování aktérů vašeho sociálního okruhu na Facebooku termínem „přítel“.

Když nic jiného, je tento termín poněkud zavádějící. Wolf (2009) říká, že zatím nepoznal nikoho, kdo by v tomto okruhu měl pouze okruh skutečně blízkých lidí.

Ono je to ostatně od určitého počtu „přátel“ (asi od dvou set výš) prakticky nemožné. Přesto to v nás podvědomě vyvolává dojem, že jsme mezi svými. A nepřijde nám tudíž divné, že se zprávy o našich aktivitách zobrazují „přátelům“ v nových feedech. Najde se dokonce velké množství lidí, kterým může něco takového dokonce lichotit, na toto téma byla dokonce vypracována jistá zajímavá studie (Buffardi, Campbell, 2008). Tak či tak, pokud používáme Facebook jako síť, která sdružuje naše kontakty z různých sociálních skupin (rodina, kolegové z práce, další pracovní/obchodní kontakty, přátelé, partner), je při výchozím nastavení profilu jen otázkou času, kdy dojde k nějaké kolizi.

Když už rozhodujeme o tom, co o nás neuvidí ti kteří naši přátelé, nebude možná také úplně od věci je na oplátku zneviditelnit před lidmi mimo naše síť. Někomu sice na sebevědomí může působit docela fajn, že má několik set přátel na Facebooku, ale třeba ne všichni z nich chtějí žít takovýmto veřejným životem. Váš okruh může být pro řadu lidí užitečným zdrojem informací (například pro marketing) a je dobré s tím počítat. Ostatně jeden z důvodů, proč je Facebook tak návykový je právě jeho voyeuristická povaha. (Wolf, 2009).

3 KOMUNIKACE A VZTAHY NA INTERNETU

Internet je nejen technicky zcela nové médium, ale navíc se od všech dosavadních médií podstatně liší.

Komunikace prostřednictvím sítě internet, odlišuje toto médium od masmédií. Masmédia se vyznačují komunikací typu „od jednoho k více“. Původcem bývá organizovaná množina lidí, např. redakce, televizní štáb apod. Není „masovým médiem“ v dosavadním smyslu, protože umožňuje každému uživateli individuální a relativně svobodný výběr z nepřehledného množství zdrojů.

Internet byl původně vytvořen a určen pro výměnu informací, zejména toho typu, pro který se běžně používá název data. Jak se postupně užívání internetu stávalo záležitostí široké veřejnosti, přistupovaly další funkce. (Musil, 2007)

„ Člověk s nejmenší zkušeností vyslovuje nejvíce názorů“ aneb „Nula umocněná na druhou i třetí zůstane vždycky nulou“.

(Stanislav Jerzy Lec)

Na internetové síti lze nalézt informace všeho druhu: je zde dostupné vše, co se kdokoliv ze stamilionů uživatelů sítě rozhodl zpřístupnit. Řada informací není určena k pouhé pasivní recepci, nýbrž umožňuje (a provokuje) aktivní práci (typicky srovnání s jinými daty) nebo přímo stimuluje nějakou akci. Obojí je na síti velmi snadné pomocí hypertextových odkazů, které jsou přínosem elektronického zpracování dat a pro internet se staly typickou nezbytností. (Musil, 2007)

Základní současné problémy informačních funkcí internetu jsou tyto:

Nepřehlednost, daná množstvím infomací na internetu. Na internetové síti bylo v roce 2007 k dispozici cca 550 až 600 miliard dokumentů organizovaných v cca 10 miliardách webových stránek. Stránky se ovšem velmi rychle mění. Podle studie z roku 2001 zanikne 80% stránek do 4 let, 50% dokonce již po 6 měsících.

Kvalita informací na internetu. Informace na síti zahrnují vedle špičkových vědeckých výsledků i naprosté banality a také mystifikace, desinformace, cílené provokace atd. Neexistuje žádný fungující systém validování informací ani jejich hodnocení

z hlediska spolehlivosti, protože neexistuje žádné recenzní ani redakční řízení. (Musil, 2007)

Podle Vybírala internet proměnil naše komunikační návyky. Většina lidí odesílá více zpráv druhým osobám – v porovnání s klasickými dopisy. Změnila se kvalita psaní, resp. Vytukávání – hovoříme někdy o samotném druhu komunikování, tzv. *the typed communication*. Je třeba vidět, že jde jenom o komunikaci založenou primárně na textu, ale že jde o komunikaci, v níž se text pokouší sdělovat i mnohé z toho, co jinak sdělují intonace, pohledy, gesta.

Často odpovídáme a také sami máme k dispozici odpověď rychleji, než jsme byli zvyklí při jiných druzích psané výměny zpráv, naučili jsme se očekávat rychlé odpovědi, komunikace získala jiný rytmus.

„Svou podstatou konverzace na internetu je dnes novým fenoménem. Tyto komunikační výměny mohou působit chladněji a mnohem neosobněji, než jak autor zamýšlel.“ (King, Moreggi in Gackenbachová, 1998).

Často odpovídáme a také sami máme k dispozici odpověď **rychleji**, než jsme byli zvyklí při jiných druzích psané výměny zpráv, naučili jsme se očekávat rychlé odpovědi a komunikace získala jiný rytmus.

Je třeba také počítat s individuální variabilitou prožitků a postojů (upřednostňování internetové komunikace). Ostatně obdobně je tomu v reálné komunikaci. Zde jsou dva příklady vzájemně rozporných odpovědí na téma „Je lepší komunikovat na internetu?“ (Šmahel, 2003a):

„Tady jsou mé věty dokonalejší než ve skutečnosti...ve skutečnosti se neumím tak přesně vyjadřovat.“ „Mám pocit, že na internetu mám jakoby omezenou slovní zásobu, nebo omezenější než normálně.“

3.1 Podoby a projevy disinhibice

Termín disinhibice v komunikaci vyjadřuje odložení zábran a skrupulí, ztrátu nebo překonání nesmělosti, plachosti a ostychu, v krajních podobách může jít o obcházení tabu a zákazů, tedy o jistou odvázanost či nevázanost na normy, která může být až anomální.

Disinhibice, kterou můžeme sledovat při internetové komunikaci jak v e-mailech, tak zejména na chatech, je v posledních letech pravidelně uváděna jako jeden z nejzjevnějších a nejspecifičtějších znaků elektronické komunikace (Suler, 2003).

Podle Johna Sulera (2003) se na disinhibici při on-line komunikaci podílí šest hlavních faktorů:

- a) **Anonymita** (druhý neví, kdo jsem, já tedy mohu skrýt svou identitu)
- b) **Neviditelnost** (druhý nemůže vidět, jak vypadám, jak se tvářím)
- c) **Asynchronicita** komunikace (reakci si mohu promyslet, protože ji mohu odložit, není nutné reagovat hned)
- d) **Solipsistické introjekce** (vše je v podstatě v mé hlavě, vytvářím si fantazie o tom, jak druhý vypadá, jak zní jeho hlas, takže si vytvářím fantazijní, nereálný svět)
- e) **Neutralizace statusu** (stává se vedlejším a nepodstatným, jaké postavení v reálném světě má on-line komunikující)
- f) **A konečně další účinky samotné interakce**

Ve volných výpovědích zdůraznili dvacetiletí vysokoškoláci více vtipnosti, více tzv. odvázanosti, více prosazení se při internetové komunikaci:

„Jinak bych taky řekla, že na chatu bývám více nápaditější, vtipnější ... prostě odvázanější a taky ‚rejpavější‘.“

„Spíše se tam prosadím, než když jsem mezi více lidmi, kteří se živě baví, to mi ve skutečnosti dělá velký problém.“

Výpověď takající se rozčilení: „No, na chatu dám najevo vždy, v reálu už to není tak jednoduché, není možné se rozčílit vždy.“ (Vybíral, 2002)

Lidé predisponovaní některými svými osobnostními rysy (choleričností, impulzivitou, zvědavostí) nebo provokování k agresivitě se situačně dokážou vyjadřovat bez zábran, studu, cenzury či výčitek svědomí pochopitelně i tváří v tvář druhým. U adolescentů Šmahel (2002) přejímá Sulerovu hypotézu o tom, že k věku zde patří tzv. *venting* – odreagování frustrací.

Děti ve škole rádi zesměšňují za zády učitelku, vyplazují na ni jazyk, dělají grimasy, sprostá gesta a posunky anebo si z ní jinými způsoby dělají legraci. To, co se běžně dělalo za zády, mohlo se nyní – v anonymních podmínkách – přesunout ve virtuální sociální skupině na scénu. Co bylo skrýváno, je nyní vystavováno. (Goffman, 1999)

3.2 Specifické rysy komunikace v prostředí internetu

V jednom z prvních českých průzkumů zaměřených na psychologické výhody internetové komunikace, ve kterém Faltýnek vyhodnotil odpovědi za 112 dotazníků (přičemž věk respondentů se pohyboval od 10 do 46 let), byla nejčastější odpověď: je při ní dostupných „mnoho subjektů“. Tato výhoda předstihla uváděné disinhibiční výhody (anonymitu a svobodu vyjadřování). Faltýnek (2002), Vybíral (2002).

Můžeme v tom vidět vzdálenou podobnost s reálnou komunikační situací, kdy je student zapojen do diskuze a přitom „pod lavicí“ píše někomu SMS zprávu a ještě neverbálně komunikuje s někým, kdo do diskuze není zapojen. Zdá se, že lidé velmi aktivní, rychlí a pohotví dnes využívají čas co nejfunkčněji, odmítají se nudit, odvykají si čekat (a prožívat nejistotu), „užívají si“ internetového komunikování a baví se při něm.

Zdá se, že jde o jednu z nejvyhledávanějších výhod internetového komunikování (s více lidmi najednou, více věcí najednou). Tato výhoda klade také na psychiku uživatele nároky: aby se chovala a prožívala jinak (může docházet až k prožitkům rozštěpení, člověk je méně pozorný. (Vybíral, 2005)

Při komunikování prostřednictvím nových technologií vidíme psychologický tlak na okamžitost. Týká se to i očekávání, jež jsou spojena s odezvou na SMS nebo prozvonění mobilním telefonem. Technologie mění způsoby komunikace a mimo jiné „tlačí“ na zkrácení lhůt mezi održením zprávy a odpovědí. Někde je očekávána bezprostřední reakce ihned – vzniká nový úzus. Dochází k produkování řady nepromyšlených, neodkládaných zpráv. Z řady z nich je poznat spěch (slovosled, překlepy). Zároveň se komunikující ne-

chtějí vzdát a zřejmě se ani nevzdají výhody rozmyšlení a svobodného pozdržení odpovědi. Dochází tak až na paradoxní koexistenci dvou tendencí (zdá se, že obě vyhovují komunikačním potřebám člověka): ve virtuálním prostředí se toleruje výrazně delší latence mezi sdělením a odpovědí než v prostředí reálném. Odlmčení, latence odpovědi a mlčení zejména při synchronní on-line komunikaci na chatu nebo v prostředí ICQ vyvolává snadno tenzi. (Šmahel 2003).

Ke specifikům internetové komunikace patří fakt, že v případě mnoha osobních potíží se virtuální prostředí stává bezpečnějším pro intimní svěřením. Dvacet dívek ze vzorku Sládkové (2004) explicitně uvedlo strach z toho, že „to“ na nich někdo pozná, a strach někomu se svěřit v reálném životě. Mají pocit, že v reálném světě nelze nikomu věřit nebo že stejně není nikdo, kdo by jim pomohl. Devatenáct dívek explicitně uvedlo, že jim nikdo nerozumí, nebo je jejich problémy nezajímají a nebo, že je vlastně nikdo nemá rád.

Svěřily to na internetu, v podstatě neznámým dívkám. Hledaly někoho, s kým mohly sdílet své trápení, zažít pocit pochopení, neodsuzování apod. Několik výpovědí z komunikace v internetové komunitě dívek s poruchami příjmu potravy:

„...postupem času mě začal pálit hrudník a mám opravdu velký strach, co se mnou bude dál, ale zároveň strach to někomu říct... Díky těmto stránkám se mi trochu ulevilo.“

„Toužila jsem, aby mi někdo pomohl, ale nedokázala jsem se nikomu svěřit a ani teď nemám někoho, komu bych důvěřovala, sestra mě nechápe.“

Je patrné, že otevřená a svěřující se virtuální komunikace jim přináší úlevu. (Vybíral 2005)

Zjednodušené sdělování v prostředí internetu poznamenává jazyk syntakticky a sémanticky, kompozičně i stylově. Většinu jazykových změn vysvětluje úspora času, zrychlení výměny informací a odklon od jazykové krásy ke komunikační utilitárnosti. Hledáme-li hlubší psychologické příčiny a souvislosti zprimitivění jazyka, můžeme předpokládat, že k ochuzování možností jazyka odchází:

- a) Když účastníci reagují rychle, bez promyšlení, bez korektur
- b) Když si účastníci osvojují společně sdílený jazyk s omezenou slovní zásobou, jež jim stačí, a v tomto směru se ovlivňují navzájem.
- c) Když mají komunikující nedostatečně kultivovanou slovní zásobu

- d) Když jazyk využívají jako „gesta“, výrazu odporu a vymezení se vůči konformním uživatelům spisovného či knižního jazyka.

Internetem se šíří **deformování** pravopisu typu „tlaxate wo nicem, xce to...“ apod. Lze to vysvětlit důvody ekonomickými, neboť nový pravopis je rychlejší: „x“ namísto „ch“ znamená použít jednoho úhozu místo dvou, respektuje vynechávání háčeků a čárek a urychluje komunikaci z klávesnic, které nemají tyto hlásky a znaky předepsány atd. Roli zde však hraje i odpor ke konvenci. (Vybíral, 2005)

Slovní sdělení v síti bývají při neformální interakci doprovázena někdy dohodnutými značkami, které vyjadřují analogové obsahy komunikace, zaznamenávají emoční rozpoložení účastníka – nebo chtějí něco (zpravidla emočního) způsobit u příjemce: obveselit ho, pozlobit. Řada softwarových prostředí určených především k chatování nabízí obrázkové „smajlíky“. Člověk tak může vyjádřit neverbální obsah, sdělovat emoční a vztahové obsahy – takřkajíc ihned, instantně. Smajlíky zasazují slova do přesnějšího vztahového rámce a aktuálního emočního kontextu. Mohou představovat substituci jak za neverbální sdělování, tak za metakomunikaci (komentování komunikovaného).

Při internetovém přátelství, může jedinec lehce skouznout k něčemu, co už je pro něj více než přátelství – ke vztahu.

Dle Friky (2002) jsou nejlákavější právě chaty, jelikož představují možnost přímé komunikace. Existuje opravdu mnoho lidí, kteří se straní společnosti, jak to jenom jde, docházka do školy nebo do práce je pro ně utrpení. Pro takové lidi je internetová komunikace vysvozením ze samoty.

První hodiny na chatu, zvláště pro lidi s komunikačními problémy, bývají většinou velkým zážitkem a víceméně se vytváří na chatu závislost. Každá příležitost dostat se na internet je využívána k chatování. Problém s komunikací zaniká, důvodem může být fyzická nepřítomnost ostatních lidí nebo třeba témata rozhovoru, ty bývají leckdy zcela atypická oproti běžným rozhovorům ve společnosti.

Lidé chatující z práce si mohou postěžovat, jak mají hrozného šéfa, a studenti zas předvádějí, jak při hodině výpočetní techniky v pohodě zvládají i chatovat. Na těch větších chatových serverech není problém najít místnost zabývající se tím, oč se zajímáte, od hudby přes programování až třeba po adrenalinové sporty. Pokud se nějaká skupinka lidí pravidelně

setkává na chatu, nezdí se pak domluví na živém srazu a vzniknou tak nová přátelství a spousty zajímavých zážitků.

Dalším důvodem pravidelného navštěvování chatu může být navázání bližšího vztahu. Většinou vznikne nápad osobního seznámení až po nějaké době virtuální konverzace, ale kdo navštěvuje chat pravidelně, ví, že návrhy na osobní setkání se stávají samozřejmostí. Překročit hranice přátelského rozhovoru není na chatu problém, je to dáno způsobem této neosobní formy komunikace. Zajímavou odlišností oproti reálné konverzaci je způsob komunikace s opačným pohlavím. Lichotky, romantika a intimnosti, to vše se normálně projevuje až po relativně delší době známosti, ovšem na chatu se už takto mnohdy začíná navazovat vztah. Tím, že nedochází k vizuálnímu kontaktu, vytvářejí se představy o vzhledu na základě fantazie. Ta v tomto případě pracuje tak, že se vytváří představa blízká se dokonalosti a to i v případě, když se druhá osoba stručně popíše. Ke zvratu může dojít při zaslání fotky nebo v horším případě u osobního setkání. Veškeré představy o dokonalém vzhledu jsou rozdraceny, obsah rozhovoru je poněkud odlišný a nadšení opadá. To jsou kruté důsledky komunikace přes internet. Pokud se ale sejdou vzhledově a povahově podobní partneři, pak může vzniknout hezké pokračování vybudovaného vztahu, přinejmenším jako přátel. (Frika, 2002)

3.3 Kam kráčí internet?

Podle J. Benešové (2009) je současný internet především zdrojem zábavy. V první desítku nejvyhledávanějších pojmů se objevil mobilní telefon iPhone, služba Facebook, zpěvák David Cook, zábavní server YouTube a olympijské hry v Pekingu. „Když uvážíme, že v témže roce volili Američané prezidenta a že ač jméno vítěze v žebříčku zvítězilo a jméno kandidátky na republikánskou viceprezidentku bylo na sedmém místě, je to mezi zábavou jen skromná připomínka této události,“ myslí si Vojtěch Bednář. „A internet je tím více zábavou, čím je rychlejší a čím jednodušeji dokáže zpřístupnit multimediální obsah,“ dodává. Vývoj a další rozšiřování internetu s sebou pochopitelně nesou řadu kladných i záporných efektů.

Ne všechny jsou měřitelné, protože v masovém měřítku nepoužíváme síť a veškeré její možnosti tak dlouho, aby před nás odborníci mohli položit jasná tvrzení. Každopádně před

internetem není úniku a vůbec tím teď nemám na mysli cosi, co jsme na začátku nazvali závislým chováním.

Vzhledem k tomu, že pojmům hledaným na Googlu vévodí zábava a sociální sítě, kdy lidé komunikují mezi sebou, aniž by se zvedli od klávesnice počítače, je namístě úvaha, jak tento fakt zahýbá s naším sociálním chováním. Třeba jestli se z restaurací a hospod brzy nepřestěhujeme pouze na internet.

A o čem si tam budeme povídat, když každý z nás se bude na síti bavit zcela ve své režii? O televizi se sice kdysi mluvilo jako o médiu, které přispívá ke klipovému vnímání světa, takže divák je schopen soustředit se jen na jednu věc, navíc velmi krátkou dobu, jenže na rozdíl od internetu, který nás učí vnímat kontextově, disponovala televize zcela zásadní věcí – vytvářela spojení s kolektivem. Nebo už se vám někdy stalo, že jste si o klipu z YouTube popovídali s přáteli úplně totožně jako o tom otřesném televizním pořadu, který včera dávali v televizi? A nezáleží na tom, kolik televizních programů máte. (Benešová, 2009)

Dle Vybírala (2005) je jednoznačnou předností komunikování v internetové síti rychlost a možnost si předat a poslat řadu často graficky náročných dat. Internet také zvýšil dostupnost informací.

4 NEBEZPEČÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ

Internet je naším každodenním přítelem a společníkem, ale možná vás překvapí, že je také nebezpečný. **Nebezpečí internetu představuje především volné a nechráněné šíření osobních informací.**

Zvláště pokud nevíte, kamse tato vaše data mohou dostat a kdo je může zneužít. Je to podobné jako s rodným číslem či číslem občanského průkazu. Také si dáváte pozor, komu tato čísla poskytnete.

Toto nebezpečí si mnoho lidí neuvědomuje. Pokud využíváte některou ze sociálních sítí čistě ke komunikaci se svými přáteli, určitě se nebojíte nahrávat fotky z dovolených a různých párty.

Občas se ale může stát, že na fotce je něco, co se vám až tolik nelíbí, ale přátele tím pobavíte. Co se však stane, když na tyto fotky narazí někdo z vašich budoucích zaměstnavatelů? Co se může stát, když zveřejníte svoji domácí adresu, telefonní číslo a nebo email? Na těchto sítích se mohou pohybovat různé osoby. Protože založit si svůj profil je tak jednoduché a nikdo nekontroluje, zda ten člověk o sobě píše pravdu, může se stát, že sděluje osobní informace někomu, komu ani nechce.

Pravidlem je **identifikování uživatele v systému pomocí nějakého formálního jména**, často zkráceného (nickname z angličtiny – znamená zdrobnělinu, přezdívku). Logicky to umožňuje jednomu uživateli registrovat více přezdivek, a tím pádem **mít i několik virtuálních postav**. (Pospíšil, Závodná 2009)

4.1 Počítačová kriminalita v České republice

Podle stránek ministerstva vnitra v současné době nemá pojem počítačová kriminalita žádný oficiálně definovaný obsah, ale existuje více různorodých pojetí, podle toho, z jakého hlediska se autoři na problém dívají. Počítačovou kriminalitu je třeba chápat jako specifickou trestnou činnost, kterou je možné spáchat pouze s pomocí výpočetní techniky, a kde je výpočetní technika předmětem trestného činu nebo pachatelovým nástrojem ke spáchání trestného činu.

Aby bylo možno hovořit o počítačové kriminalitě, musí pachatel ke svému jednání užít nejen výpočetní techniku, ale jeho jednání musí také naplňovat znaky skutkové podstaty některého trestného činu uvedeného v trestním zákoně a nebezpečnost takového jednání musí dosahovat požadovaného stupně nebezpečnosti činu pro společnost.

V této části jsou rozděleny jednotlivé druhy (projevy) počítačové kriminality podle skutkových podstat definovaných v našem trestním zákoně (č. 140/1961 Sb.) Stav techniky a jejího využívání limitoval i možnosti zločinců, což uvidíme z charakteristiky počátečního období počítačů a počítačových zločinů u nás.

1. Sabotáže

Pravděpodobně první čistě počítačový zločin se u nás odehrál v sedmdesátých letech, kdy nespokojený pracovník Úřadu důchodového zabezpečení poškozoval magnetem záznamy na magnetických páskách. Tento pracovník byl odsouzen na více než deset let za sabotáž a současně s ním byl odsouzen jeho kolega za neoznámení trestného činu.

2. Dokladové delikty

Tak, jako se měnily údaje v běžných papírových dokladech, začali zločinci měnit podklady připravené ke zpracování do počítače. Teprve poté si uvědomili, že daleko jednodušší je měnit údaje přímo v počítači.

Typickým příkladem byl podvod spáchaný v zásilkové službě MAGNET, kdy pracovnice odebírala zboží na adresu své matky a do databáze odběratelů vždy uvedla, že zboží bylo zapláceno.

3. Neoprávněné užívání počítačů

Další masivní způsob páchání trestné činnosti související s počítači byl spjat s vysokou nedostupností počítačů a spočíval v provádění výpočtů na počítačích zaměstnavatele. Stupeň tohoto nelegálního užívání cizí věci (podle tehdejší kvalifikace Neoprávněného užívání věci z majetku v socialistickém vlastnictví - § 133 (tehdejšího TrZ) byl různý: od tisku populárních obrázků na řádkové tiskárně, přes kondiciogramy a výpočty diplomových prací až po skutečné nelegální podnikání za účelem vlastního obohacování.

4. Jiné delikty

O jiné počítačové nebo podobné trestné činnosti v době sálových počítačů prakticky nelze hovořit, protože komunikace byly v nepřetržitém kolapsu a ty, které fungovaly, byly přísně střeženy. Co nebylo povoleno, to bylo zakázáno nebo přinejmenším netolerováno a netrpěno. Distanční trestná činnost páchaná na dálku prostřednictvím telekomunikací byla zcela nerealizovatelná - snad s výjimkou zasílání výhružných či pomlouvajících dopisů.

5. Podvody a padělky

Nové technologie vytvořily živnou půdu pro podvodníky, kteří začali využívat počítačů pro "klasickou" trestnou činnost, nyní ovšem snáze proveditelnou. Hlavní oblastí, která představuje těžiště hospodářské trestné činnosti v ČR, jsou podvody. Klasické podvody byly nyní zdokonaleny pomocí počítačů, případně se objevily zcela nové druhy podvodů.

Na rozdíl od klasických manipulací s "papírovými" doklady má manipulace s počítačovými daty pro pachatele několik výhod:

- vymazání či přemazání údaje na záznamovém médiu je podstatně snazší a nezanechává prakticky žádné stopy
- člověk (kontrolor, zákazník apod.) z psychologického hlediska považuje výsledky z počítače za a priori správné a více jim (byť podvědomě) důvěřuje. Tento druhý aspekt počítačové kriminality má za následek vysokou úspěšnost trestných činů páchaných za využití výpočetní techniky. Právě vysoká důvěryhodnost výstupů z počítače je základním předpokladem úspěšného podvodníka. A není nic jednoduššího, než si ji tímto způsobem vylepšit. (Kdo z nás bude přepočítávat delší sloupec čísel sečtený počítačem nebo jen obyčejnou kalkulačkou s páskou?) Tento princip bezmezná důvěry ostatně zvýhodňuje jakékoliv manipulace s počítači a vším co s nimi souvisí.

Kromě toho se zde objevují další aspekty podmiňující úspěchy počítačových zločinců:

- vysoká kvalifikace pachatelů tohoto druhu trestné činnosti
- obtížná kontrola toho, co se odehrává ve výpočetním systému
- lehkost provádění operací s počítačovými daty oproti reálnému životu; ukrást někomu z kapsy peněženku je výrazně obtížnější, než napsat příkazový řádek na počítači - alespoň pro kvalifikovaného programátora.

6. Bankovní počítačové podvody.

K vysoké skrytosti bankovních podvodů napomáhají charakteristiky prostředí: v obrovských objemech transakcí probíhajících nyní v českém bankovním světě se jednorázový podvod snadněji schová, než tomu bylo dříve. Navíc klíčovou úlohu hrají znalosti pachatele

o účtech, jejich stavu a operacích s nimi prováděných. Lze využít tzv. mrtvé účty, interní účty banky, úvěrové účty, vkladové účty a další. Stejně může být při velkém objemu transakcí úspěšná metoda "zdanění" každé operace - např. odebráním částky na 3. desetinném místě při úročení, zvýšením "poplatku" při provádění příkazů, změna kursu atd. Možností je mnoho.

7. Porušování autorských práv

Nelegální užívání počítačů - resp. jejich hardware - bylo rychle dohnáno stejně nelegálním užíváním programového vybavení - software.

Dva druhy duševního vlastnictví - oba spadající pod ochranu autorským zákonem - se staly masivním předmětem útoku pachatelů: audiovizuální nahrávky a počítačové programy.

8. Zneužívání osobních dat občanů

S tím, jak stále více údajů je uloženo na záznamových médiích, roste zájem zločinců o obsah těchto nosičů informací. Těžiště jejich zájmu představují dnes zejména dvě oblasti:

- osobní data občanů
- hospodářsky využitelné údaje

Nutno říci, že útoky proti osobním datům občanů se množí, a to jednak ze strany jiných osob, jednak i ze strany samotného státu, který nemá většinu svých evidencí upravenou v souladu s požadavky platných právních předpisů, zejména zákona o ochraně osobních údajů.

Informační a počítačová kriminalita je (z hlediska historie kriminalistiky) velmi novým oborem. Rychlý vývoj lidské společnosti v oblasti informačních technologií se promítá i do všech oborů: od obchodu a služeb, přes umění či erotiku a pochopitelně i do nových forem trestné činnosti. Člověk je stále závislejší na (bezchybném) fungování informačních technologií a tudíž roste společenský požadavek na ochranu těchto technologií před zločinci. Tento požadavek je o to významnější, že počítačová kriminalita je stále více spojována s organizovaným zločinem. (MVČR, 2006)

4.2 Bezpečnost informací na internetu

Bezpečnost internetu a bezpečnost práce na internetu se stává stále sledovanější oblastí počítačových sítí a návazných systémů. Internet je bezesporu nevyčerpatelným zdrojem informací. Je to ale do jisté míry nebezpečné médium, kterým se šíří počítačové viry a další nebezpečný a škodlivý počítačový kod. (Pospíšil, Závodná 2009)

5 tipů pro větší bezpečnost mládeže na internetu:

David Sillmen (2010) uvedl pár rad pro rodiče, jejichž dítě je na některé ze sociálních sítí..

1. Bavte se se svými dětmi od malička o tom, co na internetu děláte vy, snadněji vám pak řeknou, co dělají ony.
2. Vysvětlete dětem, proč je nebezpečné dávat cizím lidem svou adresu nebo jim říkat, do jaké školy chodí.
3. Kontrolujte aktivity svých dětí na internetu s využitím nástrojů rodičovské kontroly nebo specializovaných aplikací.
4. Vysvětlete dětem, proč se nesmí sami scházet s někým, koho znají pouze prostřednictvím internetu. Nabídněte jim setkání pod vaším dozorem.
5. Nebojte se obrátit na odborníky, pokud získáte pocit, že něčemu nerozumíte nebo že se změnilo chování vašeho dítěte.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VÝZKUMNÉ ČÁSTI PRÁCE

V praktické části této bakalářské práce se budu věnovat mládeži, která věnuje převážnou část svého volného času virtuální komunikaci. Z mnoha pohledů je tento druh komunikace pro člověka přínosný a z mnoha jiných pohledů je naopak nevhodný. Myslím si, že v dnešní době již téměř nenajdeme jedince, který by alespoň jedenkrát nevyužil tuto formu lidské komunikace.

5.1 Metoda výzkumu

V mé bakalářské práci jsem použila obecnou metodu výzkumu dotazníkového šetření. Jde o velmi frekventovanou metodu získávání dat, kdy tazatelé pomocí dotazníků zjišťují odpovědi reprezentativního vzorku populace. Chráska (2007,s.89) uvádí definici dotazníku dle Ničkoviče, který chápe dotazník jako „měrný prostředek, pomocí kterého se zkoumají mínění lidí o jednotlivých jevech.“

Dotazník se skládá z připravených a srozumitelně formulovaných otázek, na které dotazovaný vybírá a označuje odpovědi.

Výhodou dotazníku je, že umožňuje rychlé a nenáročné shromažďování dat. Dotazovaný může věnovat zodpovězení otázek dostatek času a úsilí. Soukromí při vyplňování dotazníku může zvýšit upřímnost odpovědí. Nevýhodou je, že nezjistíme, jací respondenti skutečně jsou a jak se při odpovídání tvářili.

Zaměřila jsem se na posouzení reprezentativnosti položek vzhledem k cílům bakalářské práce. V úvodu dotazníku jsem se tázala uzavřenými (strukturovanými) otázkami. Respondenti vybírali z dané nabídky jednu možnou odpověď (výběrové položky). Dotazník byl předložen věkové skupině dospívající mládeže a otázky byly formulovány jasně, srozumitelně a jednoznačně. Výsledky šetření jsou zpracovány v četnostních tabulkách a grafech, kde je vyjádřena absolutní a relativní četnost. Absolutní četnost v tabulkách udává počet odpovědí v jednotlivých skupinách, relativní četnost v grafech je vyjádřena v procentech a udává jaký díl z celku představuje určitá skupina.

5.2 Výzkumný vzorek

V této praktické části jsem se zaměřila na mládež ve věku od 17 do 22 let. Kolik času ve skutečnosti tráví tito jedinci u chaty? Uspokojuje je tato komunikace stejně jako komunikace verbální? Co je k této formě komunikace vede? Zda je chatování nějak ovlivňuje? Zda bez této formy komunikace nemohou být?

Jako výzkumný vzorek pro kvantitativní výzkum, jsem si zvolila studenty střední školy a středního odborného učiliště ve Zlínském Kraji. Velikost tohoto vzorku jsem stanovila na 100 oslovených jedinců.

Pro popisný kvantitativní výzkum jsem sestavila dotazník, který má celkem 15 otázek, na které je více možných odpovědí, ale je možné, zvolit pouze jednu. Dotazníky byly rozdány prostřednictvím elektronické pošty u posledních ročníků na gymnáziu ve Slavičíně (celkem 50 dotazníků) a ve třídách posledních ročníků na Střední odborné škole v Otrokovicích (celkem 50 dotazníků). V dotazníku byly použity otázky otevřené, polootevřené a uzavřené.

5.3 Metody zpracování dat

Získaná data byla roztříděna a analyzována. Analýza dat byla zaměřena na četnosti, průměry a procentuální zastoupení bodové hodnoty. Výsledky šetření jsou zpracovány do tabulek a grafů. Z jednotlivých zvolených grafů jsou vyvozovány závěry a komentovány příslušné části grafů.

5.4 Výzkumné otázky

Podstatou výzkumného problému je zmapovat, jaký vztah mají studenti k chatování, kolik času jemu věnují a jestli jsou pro ně „virtuální“ přátelé důležitější než skuteční přátelé, se kterými mají osobní kontakt.

Ve vlastním výzkumu jsou výzkumné předpoklady rozvedeny otázkami:

1. Kolik času věnují studenti chatování ve svém volném čase?
2. Mají internetových přátel více než opravdových?
3. Ovlivňuje chatování jejich sociální interakci tím, kde tráví svůj volný čas?
4. Navazují partnerské vztahy přes internet?
5. Sdělují si svá osobní tajemství přes internet ?
6. Co je vede ke komunikaci na chatu s někým, koho neznají?

6 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Při sběru dat u dotazníků bylo zjištěno, že žádný dotazník nebyl vyplněn nesprávně a nechyběl ani jeden z požadovaných údajů k vyplnění. Návratnost dotazníků byla 100%. Dále bylo zjištěno, že věk respondentů je v rozmezí 17-19 let a celkový počet odpovídajících žen byl 76 a mužů 24.

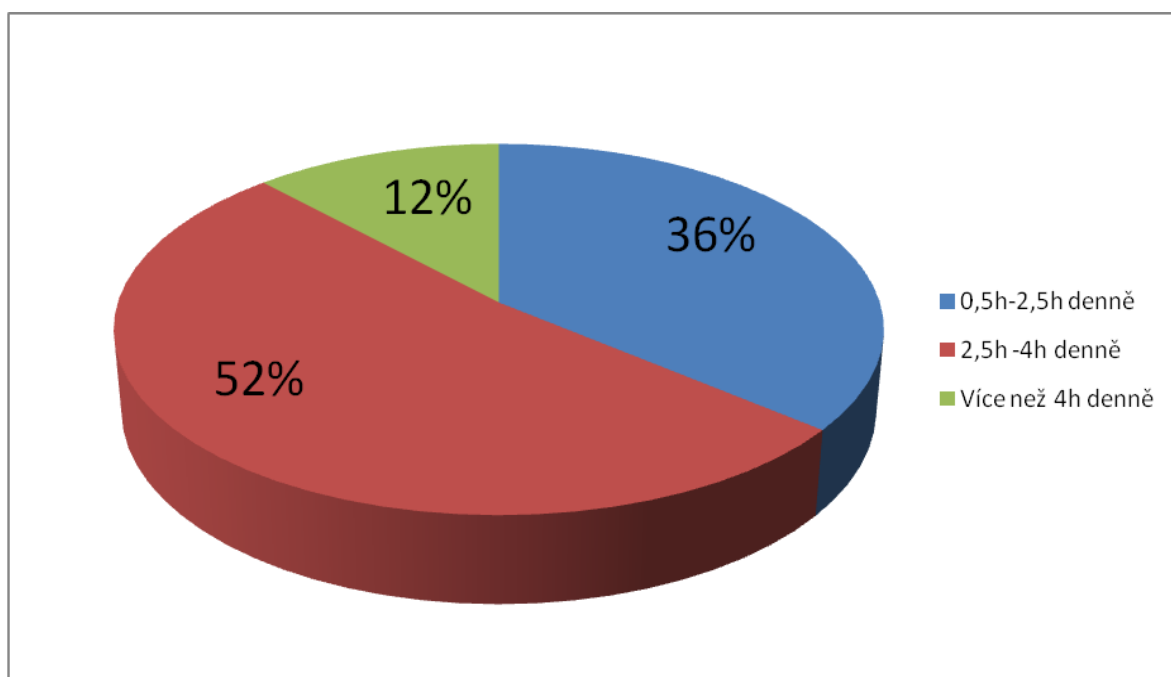
Údaje v tabulkách (viz. příloha) zaznamenávají počty odpovědí žáků.

6.1 Zpracování výsledků kvantitativního výzkumu s ohledem na stanovené závěry

Zpracovala jsem grafy pro lepší znázornění dat, vyplývajících z tabulek, ve kterých jsou výsledky dotazníkového šetření. V grafech jsou procentuálně znázorněna data, která potvrzují výzkumný předpoklad.

Zpracování dat zapsaných do tabulek by mělo poskytnout lepší představu o situaci týkající se chatování, normální komunikace a možných vlivů na jedince. Kvantitativní výzkum by měl lépe nastínit skutečný stav chatování studentů uváděných škol.

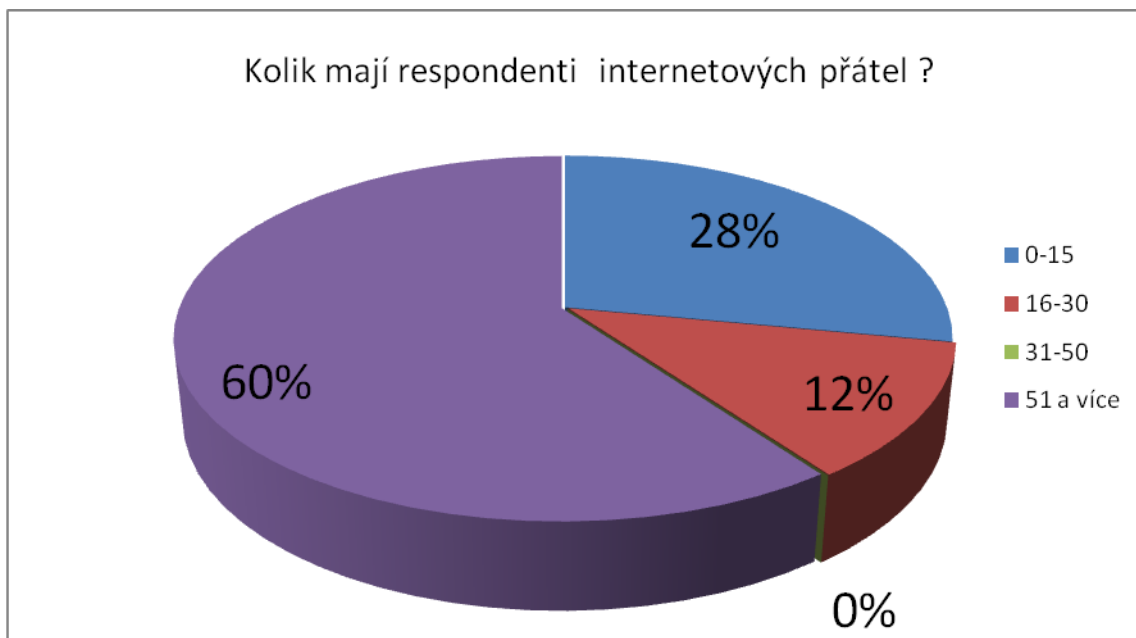
a) 52% jedinců chatuje 2,5h – 4h denně.

Graf č.1

V grafu 1 je vyjádřen procentuelně počet dotazovaných respondentů v čase, který tráví denně na internetu. Otázka č. 1 - *Kolik času věnují studenti chatování ve svém volném čase?* Čas 0,5h – 2,5h denně zaujímá 36 %, 2,5h – 4h denně 52%, více než 4h denně 12%. Potvrdil se mi první předpoklad, že 52% dotazované dospívající mládeže chatuje v časovém rozmezí 2,5h- 4h denně.

b) Většina (60% ze 100 jedinců) má 51 a více internetových přátel

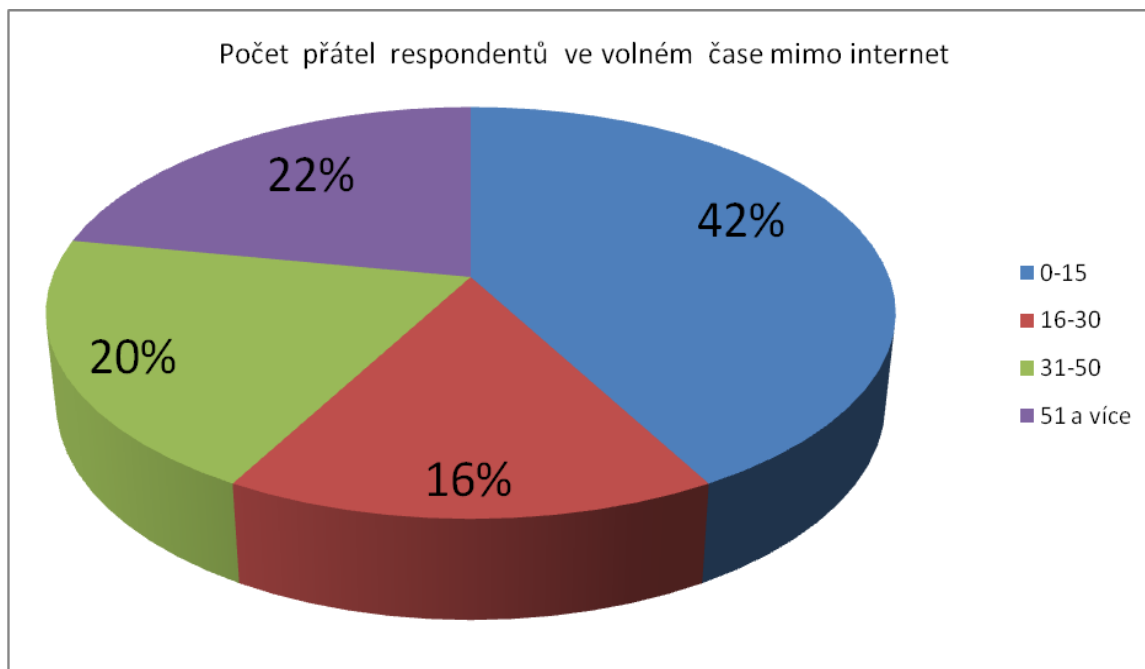

Graf č.2

Otázka č. 2 - *Mají internetových přátel více než opravdových?* Na tuto otázku odpovědělo 60% respondentů, že mají více internetových přátel než přátel ve skutečnosti. V podstatě se potvrdil výzkumný předpoklad.

V oblasti internetového chatu narůstá anonymita a „pseudoidentity“, které zejména u chatu začínají převládat. Vzniká otázka, zda se neobjevují nová „pseudopřátelství“ natolik odlišná od dosud běžných vazeb? Někdo může propadnout iluzi „virtuálního přátelství“ a snadno zapomene na nynější pevné přátelské vazby.

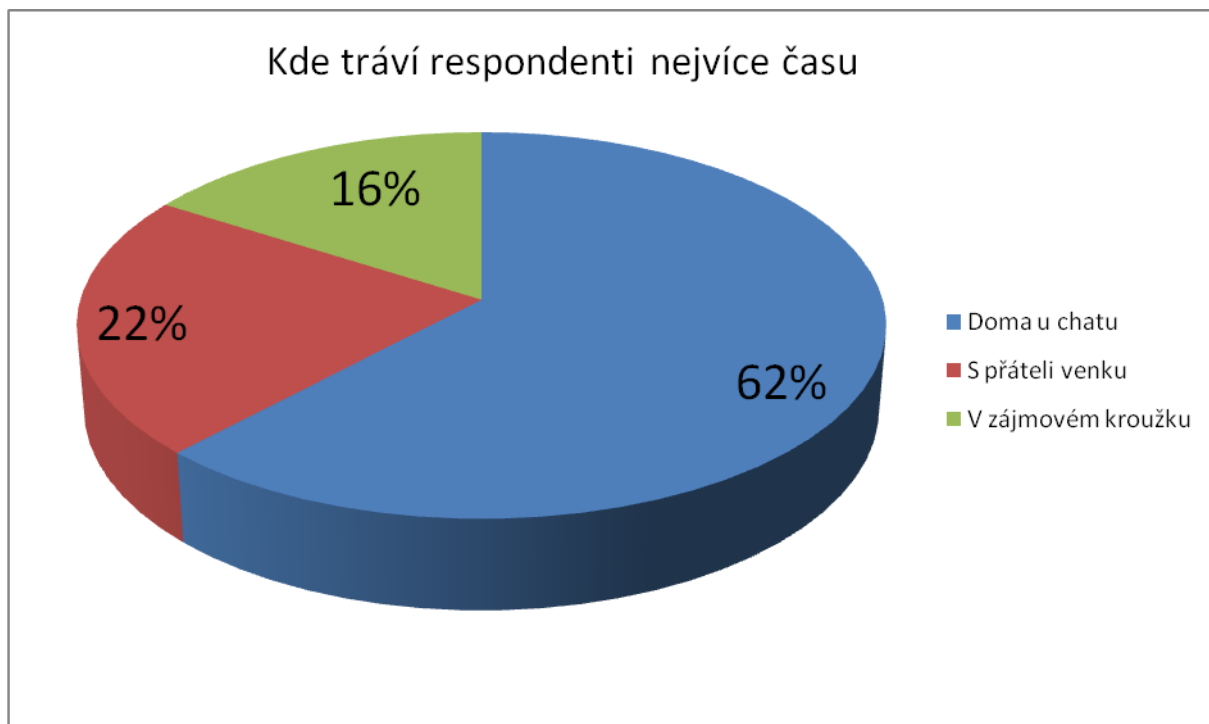
c) Převládá počet internetových přátel nad skutečnými.

Graf č.3

U této otázky jsem se dozvěděla, že 42% respondentů má skutečných přátel mimo internet 0-15, 22% má přátel 16-30, 20% respondentů má 31-50 přátel mimo internet a 16% má 51 a více skutečných přátel. Faktem může být i to, že dospívající říkají a dělají v kyberprostoru věci, které by v normálním světě interpersonálně druhým neřekli. A proto možná klesá počet skutečných přátel a narůstá počet přátel na internetu.

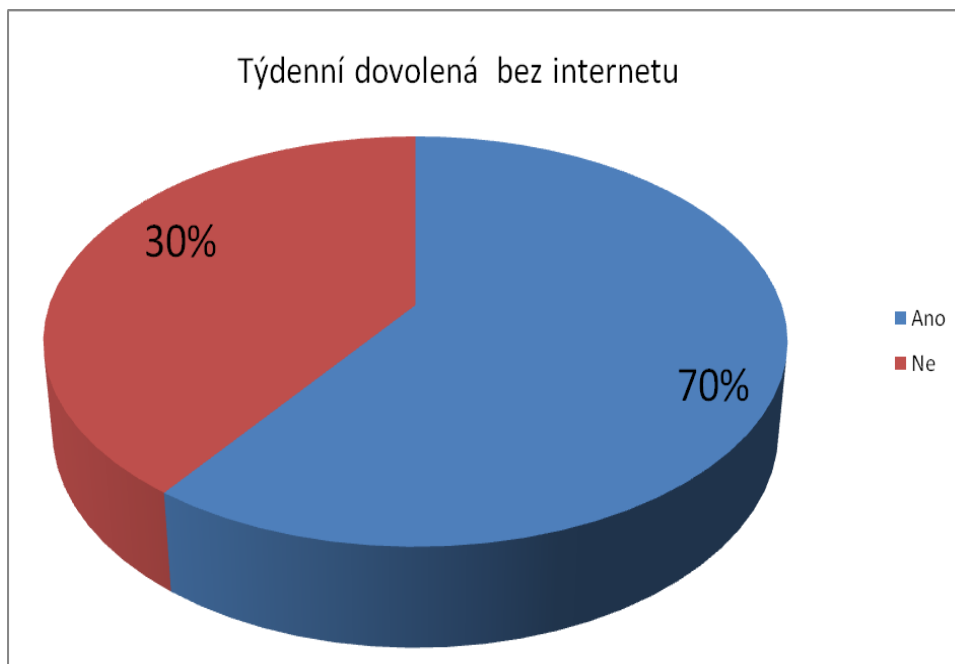
d) Většina jedinců tráví nejvíce času doma u chatu.

Graf č.4

Otázka č.3 - *Ovlivňuje chatování jejich sociální interakci tím, kde tráví nejvíce svůj volný čas?* Většina respondentů (62%) odpověděla, že tráví ve svém volném čase doma na chatu. Tím pádem se mi potvrdil výzkumný předpoklad, že více času stráví doma u počítače. A k osobnímu rozhovoru a vzájemné osobní interakci mezi dvěma lidmi nedochází, protože nevidíme, jak se člověk tváří při rozhovoru, jaké má emoce a gesta.

e) Většina respondentů si dokáže představit týdenní dovolenou bez internetu.

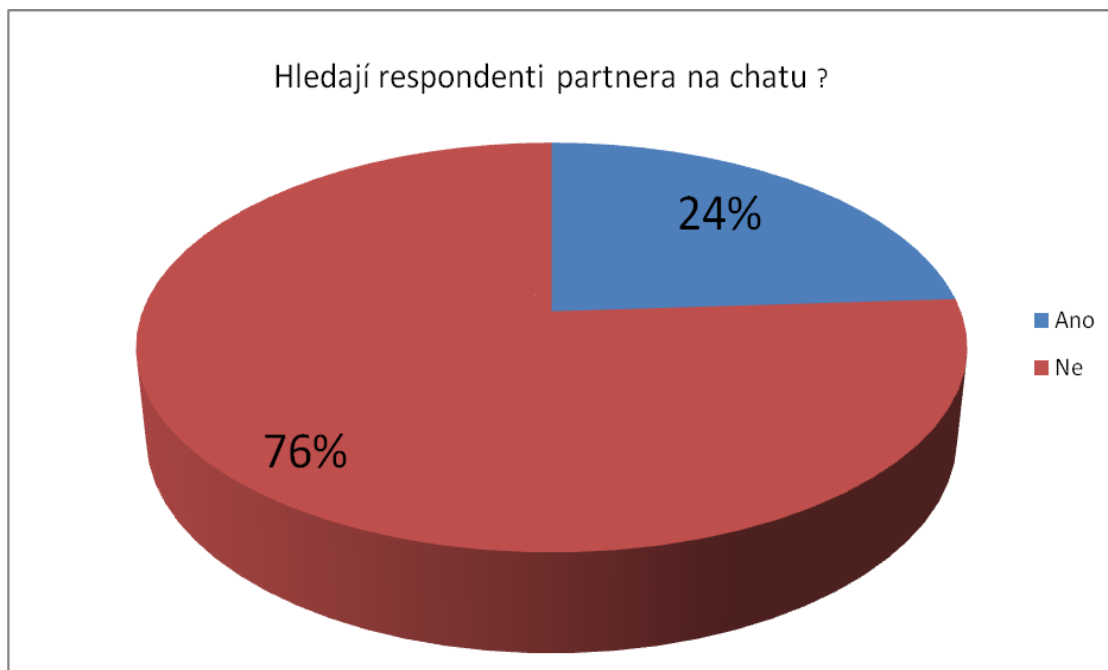

Graf č.5

U grafu č. 4 vycházejícího z dat v tabulce 10 asi 70% respondentů dokáže představit týdenní dovolenou bez internetu.

Ženy vykazují v tomto ohledu větší míru schopnosti strávit svůj volný čas bez internetu po dobu jednoho týdne. Celkově mohu potvrdit, že se další stanovený výzkumný předpoklad potvrdil, a navíc tento graf ukazuje skutečnost, že nadměrné chatování v tomto případě nemusí způsobovat závislost.

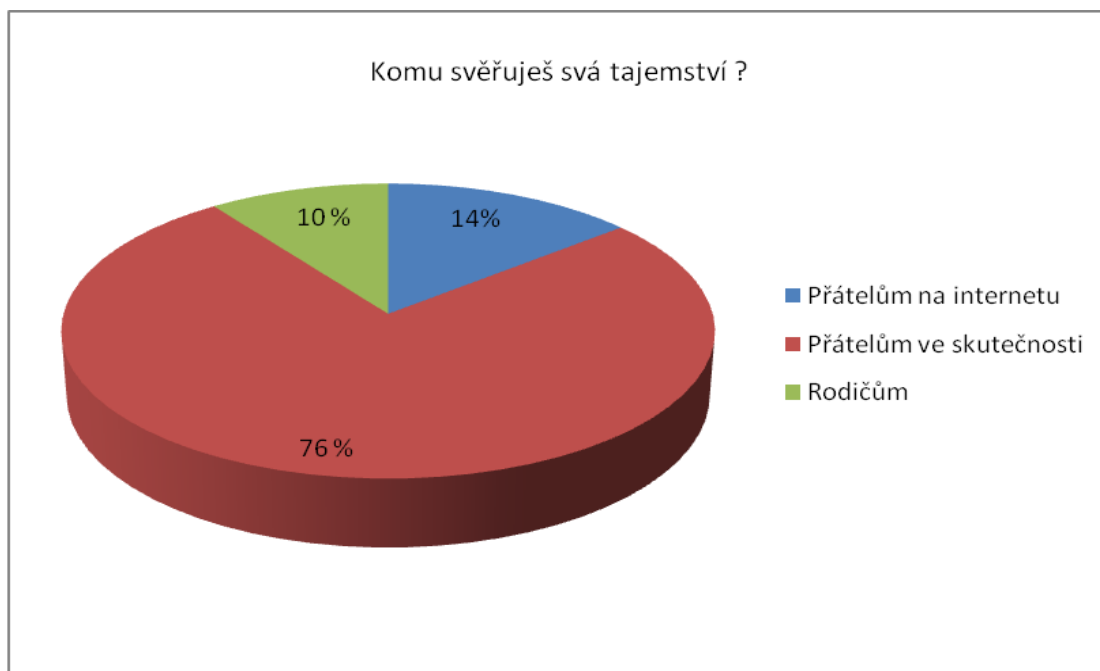
f) 76% respondentů si nehledá partnera na chatu.

Graf č.6

U otázky č. 4 - *Navazují partnerské vztahy přes internet?* Mohu říci, že většina z dotázaných odpověděla negativně. A to celých 76% respondentů dává přednost k hledání partnera klasickou cestou osobního rozhovoru neboli interpersonální cestou.

g) Většina respondentů svěřuje svá tajemství přátelům ve skutečnosti.

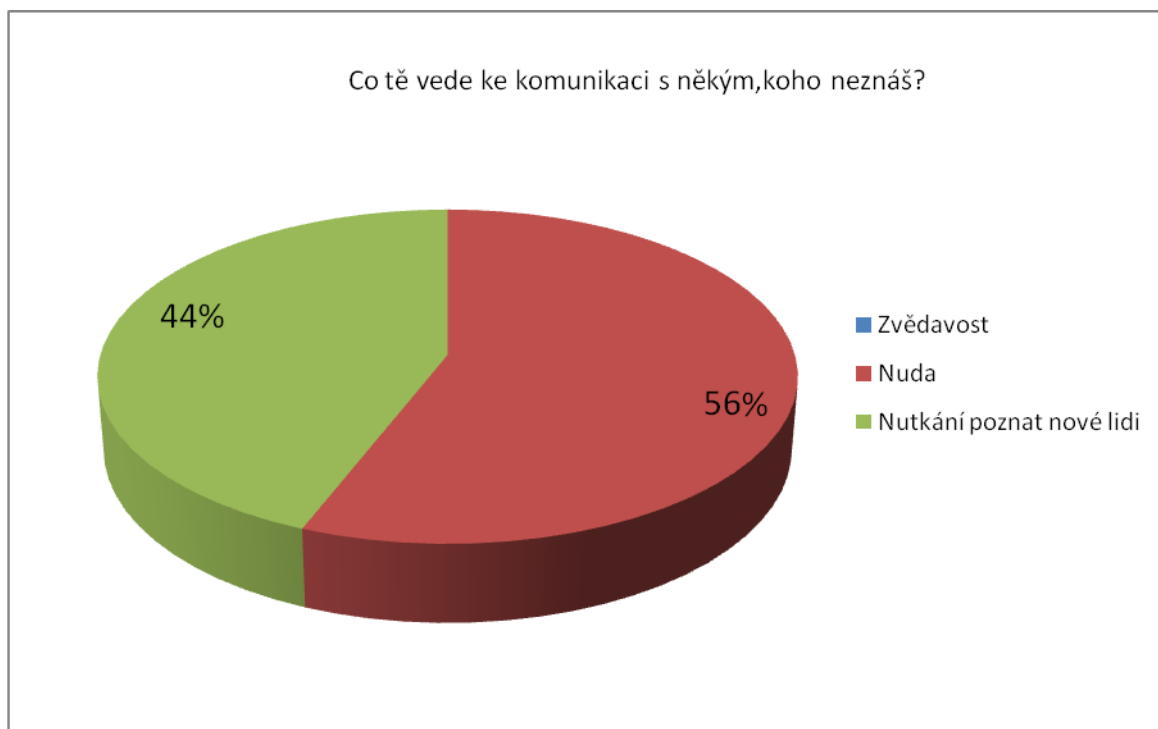

Graf č.7

U grafu č. 6 odpovědělo 76%, že svěřuje svá tajemství přátelům ve skutečnosti, 14% je svěřuje svým rodičům a zbylých 10% je povykládá přátelům na internetu.

Z toho plyne, že ještě pořád funguje u dospívajících sdělování svých osobních věcí (tajemství) interpersonálně a nebojí se druhému pohlédnout do očí a čekat i negativní odpověď. A právě zrovna taková přátelství je založené na osobním setkávání, jinak by nebylo opravdové.

h) Většina respondentů chatuje, protože se doma nudí a vyhledávají zábavu jinde.

Graf č. 8

U grafu č.7 Žádný respondent neodpověděl, že by chatoval ze zvědavosti. A odpovídají mi tak na můj šestý výzkumný předpoklad : ***Co je vede ke komunikaci na chatu s někým, koho neznají?*** Mohu odvodit závěry, že 56% dotázaných odpovědělo, že chatují z nudy a 44% z touhy poznat nové lidi.

6.2 Shrnutí

Výzkumný vzorek jsem si stanovila na 100 osob, z výsledků mého šetření mi vyplynulo několik výzkumných předpokladů na základě výsledků šetření o dané problematice chatování:

1. 52% ze 100 osob mládeže ve svém volném čase chatuje 2,5h - 4h denně.
2. 60% dotázaných respondentů má internetových (virtuálních) přátel více než skutečných.
3. Chatování ovlivňuje jejich interakci s ostatními lidmi a 62% respondentů tráví ve svůj volný čas doma u chatu.
4. Partnerské vztahy navazuje 76% respondentů klasickou cestou osobní komunikace.
5. 76% respondentů ze 100 osob dává přednost při sdělování svých tajemství interpersonální komunikaci.
6. 56% ze 100 dotázaných osob chatuje z nudy.

Údaje poskytnuté z dotazníků posloužily k popsání toho, jak mládež na střední škole v Otrokovicích a ve Slavičíně nahlíží na komunikaci prostřednictvím internetového chatu. Internetové servery také v mnohém změnily to, jak spolu lidé komunikují. Na jedné straně nám zrychlil a usnadnil komunikaci, protože tato komunikace je dostupná pro každého. Ale zároveň se dobrovolně vzdáváme osobního kontaktu a upadá účel lidské interpersonální komunikace.

Z výsledků mého výzkumného šetření vyplynulo, že se u dotazované mládeže zvyšuje pohodlnost, která vyústí v nudu. A z nudy pak dospívající hledají internetové „přátele“, aby si s nimi povykládali. Pozměnily se tak i jejich komunikační návyky – dospívající mládež má více internetových přátel než skutečných a chatování se stalo jejich nedílnou součástí životního stylu.

7 ZÁVĚR

V teoretické části jsem se věnovala internetu a internetovým chatovým serverům, které je dnes už známé komunikační prostředí. Tento systém sebou přináší nové a zajímavé fenomény, co se týká chování, komunikování a navazování vztahů.

V uvedených odstavcích jsem se pokusila stručně vystihnout obecné vlastnosti chatových serverů, které se dotýkají převážně uživatelů, kteří chat používají jako součást svého životního stylu a nebo zábavy. Předností komunikování v internetové síti je rychlost a možnost si předat a poslat řadu často objemově náročných dat. Internet také zvýšil dostupnost informací. Mimo jiné se také zvýšila počítačová kriminalita, kterou jsem nastínila a více rozebrala v teoretické části.

Z jednotlivých výzkumných šetření mohu říci, že chatování splňuje podmínku dominantního postavení co se týká komunikace mladých lidí ve sledované věkové kategorii a regionu, lze říci, že se většina jednotlivců k chatování uchýlí až poté, co se začnou nudit a hledají nějakou zábavu. Díky popsané anonymitě mají pocit bezpečí, klidu, rozvahy a nebojí se tímto způsobem komunikovat s ostatními. Dospěla jsem k zajímavým výsledkům, že internetové chatové servery využívají spíše k zábavě, ale životní partnery a vztahy navazují raději interpersonálně neboli osobně. Dle mého názoru je chat pouze východisko z komunikačního nedostatku, když momentálně není někdo k dispozici.

Doporučení pro takovou situaci je, abychom přestávali využívat pohodlnosti a snažili se svůj osobní kontakt s okolím nějakým způsobem zlepšit. Možná bych navrhla pedagogům, aby věnovali pozornost možnostem využívání médií v práci s mládeží formou informovanosti o rizicích využívání sociálních sítí. A ukázali mládeži, že jsou i jiné způsoby zahnání nudy, než sednout si k počítači a strávit několik hodin u chatu.

Dříve lidé bez internetu a mobilních telefonů více drželi slovo. Nemohli napsat a nebo zavolat, že nepřijdou na schůzku. Dnešní problém je zejména v sociálních sítích. A to především v poskytování osobních informací. Kdokoli si může prohlížet Váš osobní účet, kde se zaznamenávají veškeré aktivity majitele profilu na síti podle toho, kolik informací o sobě chce sdělit. Boj o soukromí a anonymitu se bude stále stupňovat a já si netroufám říci, jak to za pár let dopadne.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. CIPRO, M. *Průvodce dějinami výchovy*. 1.vyd. Praha: Panorama, 1984. 584 s. SPN 11-088-84.
2. ČERMÁK, I., NAVRÁTIL, M. Vliv virtuální reality na psychiku jedince. *Československá psychologie*, 1997, roč. 41., č. 1. s. 55 – 65. ISSN 0009-062X
3. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
4. KOHOUTEK, R.a kol. *Základy sociální komunikace*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 1998. ISBN 80-7204-064-2.
5. KOUBALÍKOVÁ, S. *Fenomén lhaní v prostředí internetu*. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií, Katedra psychologie, 2006. Vedoucí bakalářské práce PhDr. David Šmahel, Ph.D.
6. MUSIL, J. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003. ISBN 80-7220-157-3
7. POSPÍŠIL, J., ZÁVODNÁ, L. *Mediální výchova*. Computer Media, 2009. ISBN 978-80-7402-022-3.
8. ŠMAHEL, D. *Adolescenti a internet: identita, vztahy, komunikace*. [doktorská disertační práce]. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra psychologie, 2003. Vedoucí práce: I. Čermák.
9. ŠMAHEL, D. Počítačové hry – pomáhají nebo škodí?: Pozitiva převažují. *Psychologie dnes*, 2007, roč. 13., č. 7. – 8. ISSN 1212-9607
10. ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-360-1
11. ŠMAHEL, D., VESELÁ, M. Interpersonální atraktivita ve virtuálním prostředí. *Československá psychologie*, 2006, roč. 50., č. 2. s. 174 – 186. ISSN 0009-062X
12. VYBÍRAL, Z. *Co, čím, jak a s kým komunikujeme?* Hradec Králové: 1999, Gaudeamus. ISBN 80-7041-123-6
13. VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-998-4

14. VYBÍRAL, Z. Výzkum disinhibice u mladých uživatelů chatu. In PLAŇAVA, I., PILÁT, M. *Děti, mládež a rodiny v období transformace*. Brno: Barrister & Principal, 2002. ISBN 80-86598-36-5

9 SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

1. *Chat aneb vztahy na internetu* [online]. In Doktorka.cz. [cit. 20. dubna 2010]. Dostupný z WWW <http://psychologie.doktorka.cz/chat-aneb-vztahy-internetu/>
2. *Mění internet náš životní styl?* [online]. In Moje Psychologie 2.7. 2009 [cit. 20. dubna 2010]. Dostupný z WWW <http://www.maminka.cz/clanek/chovani-a-vztahy/meni-internet-nas-zivotni-styl>
3. *Služby jako Facebook mohou vést podle psychologa až k rakovině* [online]. In Novinky.cz. [cit. 20. února 2009]. Dostupný z WWW <http://www.novinky.cz/zena/zdravi/161926-sluzby-jako-facebook-mohou-vest-podle-psychologa-az-k-rakovine.html>
4. *Soukromí a bezpečnost sociálních sítí* [online]. In Lupa.cz. [cit. 15. dubna 2010]. Dostupný na WWW <http://www.lupa.cz/clanky/soukromi-v-socialnich-sitich-prakticky-facebook/>
5. ŠMAHEL, David. *Mláď ve světě počítačů* [online]. In Učitelství listy. [cit. 6. prosince 2002]. Dostupný z WWW <http://www.ucitelske-listy.cz/Ucitelskelisty/Ar.asp?ARI=100974&CAI=2167>
6. *Počítačová kriminalita v České republice* [online]. In Časopis Policista 2006. Dostupné z WWW <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/>

10 SEZNAM PŘÍLOH

10.1 DOTAZNÍK

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku. Jsem studentkou 3. ročníku Fakulty Humanitních Studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a v rámci své bakalářské práce provádím výzkum prostřednictvím dotazníku na téma „*Internetové chatové servery jako dominantní způsob sociální interakce*“. Dotazník je anonymní a vyhodnocení bude sloužit pouze pro účely mé bakalářské práce. U otázek prosím tučně označte Vaši odpověď.

Děkuji za Váš čas.

Martina Crlová

Jste muž nebo žena?

- Žena
- Muž

Kolik je Vám let?

.....

1. Setkal(a) jsi se někdy s nějakou formou chatu?
 - a) Ano
Pokud ano, s jakým druhem/serverem?
.....
 - b) Ne

2. Jaký způsob chatu používáš nejčastěji?
 - a) Lide.cz
 - b) Xchat.cz
 - c) Facebook
 - d) jiný

3. Jak často chat využíváš?
 - a) 0,5h - 2,5h denně
 - b) 2,5h – 4h denně
 - c) Více než 4h denně

4. Kolik máš internetových přátel?
 - a) 0-15
 - b) 16-30
 - c) 31-50
 - d) 51 a více

5. Kolik máš přátel, se kterými trávíš volný čas mimo internet?
 - a) 0-15
 - b) 16-30
 - c) 31-50
 - d) 51 a více

6. Co tě vede ke komunikaci na chatu s někým, koho neznáš?
- a) Zvědavost
 - b) Nuda
 - c) Nutkání poznat nové lidi
7. Kde trávíš nejvíce volného času ?
- a) Doma u chatu
 - b) S přáteli venku
 - c) V zájmovém kroužku
8. Navazuješ snadno kontakt s někým na internetu?
- a) Ano
 - b) Ne
9. Navazuješ snadno kontakt s lidmi ve tvém okolí, které ještě neznáš?
- a) Ano
 - b) Ne
10. Umiš si představit týdenní dovolenou bez internetu?
- a) Ano
 - b) Ne
11. Kde trávíš raději svůj volný čas ?
- a) U chatu
 - b) Venku s přáteli
 - c) Jinde

12. Komu svěřuješ svá tajemství ?

- a) Přátelům na internetu
- b) Svým přátelům ve skutečnosti
- c) Rodičům

13. Když si chceš najít partnera, hledáš ho na chatu?

- a) Ano
- b) Ne

14. Když máš nějaký koníček, podělíš se s ním raději s přáteli na chatu?

- a) Ano
- b) Ne

15. Předstíral jsi někdy na internetu, že jsi někdo jiný, nebo jsi udával nepravdivé informace o sobě?

- a) Ano
- b) Ne

10.2 Tabulky

1. Setkal(a) jsi se někdy s nějakou formou chatu?

Odpovědi	Ano	Ne
Muži	100	0
Ženy	100	0
Celkem	100	0

Tabulka 1

2. Jaký způsob chatu používáš nejčastěji?

Odpovědi	Lide.cz	Xchat.cz	Facebook	Jiný
Muži	8	9	7	0
Ženy	10	3	63	0
Celkem	18	12	70	0

Tabulka 2

3. Jak často chat využíváš?

Odpovědi	0,5h – 2,5h denně	2,5h – 4h denně	Více než 4h denně
Muži	6	18	0
Ženy	30	34	12
Celkem	36	52	12

Tabulka 3

4. Kolik máš internetových přátel?

Odpovědi	0-15	16-30	31-50	51 a více
Muži	10	2	0	17
Ženy	18	10	0	43
Celkem	28	12	0	60

Tabulka 4

5. Kolik máš přátel, se kterými trávíš volný čas mimo internet?

Odpovědi	0-15	16-30	31-50	51 a více
Muži	11	4	8	8
Ženy	31	12	12	14
Celkem	42	16	20	22

Tabulka 5

6. Co tě vede ke komunikaci na chatu s někým, koho neznáš?

Odpovědi	Zvědavost	Nuda	Nutkání poznat nové lidi
Muži	0	18	6
Ženy	0	38	38
Celkem	0	56	44

Tabulka

7. Kde trávíš nejvíce volného času?

Odpovědi	Doma u chatu	S přáteli venku	V zájmovém kroužku
Muži	16	9	10
Ženy	46	13	6
Celkem	62	22	16

Tabulka 7

8. Navazuješ snadno kontakt s někým na internetu?

Odpovědi	Ano	Ne
Muži	23	12
Ženy	43	22
Celkem	66	34

Tabulka 8

9. Navazuješ snadno kontakt s lidmi ve tvém okolí, které ještě neznáš?

Odpovědi	Ano	Ne
Muži	24	18
Ženy	36	22
Celkem	60	40

Tabulka 9

10. Umíš si představit týdenní dovolenou bez internetu?

Odpovědi	Ano	Ne
Muži	24	9
Ženy	46	21
Celkem	70	30

Tabulka 10

11. Kde trávíš raději svůj volný čas?

Odpovědi	U chatu	Venku s přáteli
Muži	11	24
Ženy	16	49
Celkem	27	73

Tabulka 11

12. Komu svěřuješ svá tajemství?

Odpovědi	Přátelům na internetu	Přátelům ve skutečnosti	Rodičům
Muži	9	24	2
Ženy	5	52	8
Celkem	14	76	10

Tabulka 12

13. Když si chceš najít partnera, hledáš ho na chatu?

Odpovědi	Ano	Ne
Muži	20	12
Ženy	4	64
Celkem	24	76

Tabulka 13

14. Když máš nějaký koníček, podělíš se s ním raději s přáteli na chatu?

Odpovědi	Ano	Ne
Muži	10	21
Ženy	11	58
Celkem	21	79

Tabulka 14

15. Předstíral/a jsi někdy na internetu, že jsi někdo jiný, nebo jsi udával nepravdivé informace o sobě?

Odpovědi	Ano	Ne
Muži	23	1
Ženy	59	17
Celkem	82	18

Tabulka 15